

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КЛАСИЧНОЇ ТА РУМУНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Швед Е. В., Дацьо О. Г.

Навчально-методичні розробки

з курсу

«ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО»

Ужгород – 2021

ББК 81(076)

Ш-34

Навчально-методичні розробки для студентів факультету іноземної філології. –
Ужгород: УжНУ, 2021. – 60 с.

Затверджено

на засіданні кафедри класичної та румунської філології.

Протокол № 8 від 15 травня 2021 р.

Затверджено

Вченою радою факультету іноземної філології.

Протокол № 4 від 1 червня 2021 р.

ЗМІСТ

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ.....	9
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	12
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:	14
ТЕСТИ ДЛЯ ДІАГНОСТИКИ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО»	15

ВСТУПНІ ВІДОМОСТІ

Серед мовознавчих дисциплін, що вивчаються на філологічних факультетах України, особливо важливе науково-дидактичне значення має курс «Загальне мовознавство». Сучасне мовознавство є результатом багатовікового історичного розвитку і постійного вдосконалення наукової лінгвістичної думки. Курс «Загальне мовознавство» має безпосередній зв'язок з курсом «Вступ до мовознавства», що вивчається студентами-філологами на першому курсі, але разом з тим вони істотно відрізняються один від одного як своїми завданнями, так і змістом та проблематикою. Якщо курс «Вступ до мовознавства» є пропедевтичним і вводить студентів у науку про мову, її систему понять і термінів, створює теоретичну лінгвістичну основу, завдяки якій вони можуть вивчати спеціальні лінгвістичні дисципліни, то курс «Загальне мовознавство» спирається на всі пройдені студентами мовознавчі курси і дає їм теоретичне узагальнення, висвітлює загальні проблеми науки про мову, її історію, методологію та методику лінгвістичного аналізу.

Пропоновані навчально-методичні розробки з курсу «Загальне мовознавство» покликані допомогти студентам і в умовах онлайн-навчання краще зрозуміти мету курсу, спрямувати їх увагу на основні аспекти у вивченні його, при підготовці до семінарських занять та націлити на методично правильну підготовку до виконання модульних контрольних робіт.

Навчально-методична розробка включає перелік рекомендованої літератури, а також тестові завдання для програмового контролю рівня знань студентів з курсу «Загальне мовознавство».

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є:

- * допомогти студентам в опануванні системою знань з курсу «Загальне мовознавство»;
- * акцентувати увагу студентів на тому, що цей курс є підсумковим серед опанованих ними раніше лінгвістичних дисциплін;
- * курс спрямований на розширення та поглиблення лінгвістичної підготовки студентів;
- * на основі конкретного матеріалу (уривки з праць мовознавчого спрямування) сприяти виробленню навичок наукового теоретизування;
- * на практичних заняттях виробити у студентів уміння застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці у подальшій науково-дослідницькій діяльності.

Цей посібник побудований таким чином, що сприятиме отриманню студентами систематизованих знань із різних систем мови.

Студенти після закінчення цього курсу повинні володіти такими якостями:

- * знати мовознавчі теорії у їх повному обсязі;
- * знати та аналізувати найважливіші лінгвістичні системи;
- * усвідомити сутність мови як суспільного явища, закономірності її розвитку та функціонування;
- * уміти практично застосовувати отримані теоретичні відомості з курсу «Загальне мовознавство».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I

Тема № 1. Становлення і розвиток стародавнього мовознавства

(2 год.)

Давнє індійське мовознавство. Автор першої санскритської граматики Паніні та його послідовники. Стародавнє грецьке мовознавство та причини його виникнення. Лінгвофілософське вчення стоїків. Суперечка між аналогістами та аномалістами. Праці про лінгвістичні проблеми Діонісія Фракійця та Аполлонія Дискола. Мовознавча наука у стародавньому Римі. Трактати про мову М. Т. Варрона та К. Р. Палемона. Видатні римські граматики Донат та Прісціан.

Тема № 2. Мовознавство Середньовіччя, епохи Відродження та Нового часу

(2 год.)

Арабське середньовічне мовознавство та причини його виникнення. Праці про проблеми мови Фарахаді, Сібавейхі, Фірузабаді.

Середньовічне європейське мовознавство та його специфіка. Мовознавча наука у Київській Русі. Мовознавство епохи Відродження, зацікавлення «живими» мовами та поява перших граматик. Мовознавство Нового часу. Перша універсальна, загальна граMATика Пор-Рояля та проблема створення штучної мови.

Тема № 3. Мовознавство XIX ст. і компаративізм

(2 год.)

Виникнення і розвиток порівняльно-історичного мовознавства. Основоположник порівняльно-історичного мовознавства Франц Бопп та його «Порівняльна граMATика». Заслуги та недоліки лінгвістичного вчення Ф. Боппа.

Датський мовознавець Расмус Раск та його вчення про перший зсув приголосних. Заслуги та недоліки вчення про мову основоположника скандинавської філології.

Тема № 4. Основоположники порівняльно-історичного методу.

Якоб Грімм та Олександр Востоков

(2 год.)

Видатний німецький мовознавець Якоб Грімм та його праця «Deutsche Grammatik». Основні положення праці Я. Грімма. «Geschichte der deutschen Sprache»: вчення про три ступені розвитку мови, опис германських діалектів, вчення про другий зсув приголосних, Lautverschiebung, перша періодизація історії німецької мови. Заслуги та недоліки вчення про мову Я. Грімма.

Основоположник порівняльно-історичного мовознавства на слов'янському ґрунті Олександр Востоков та його вчення про «першокласні» та «другокласні» слова, юси, палаталізацію задньоязикових приголосних, вчення про три періоди історичного розвитку російської мови. Наукові праці О. Востокова у галузі слов'янської палеографії.

Тема № 5. Логічний, натуралістичний та психологічний напрями у мовознавстві

(2 год.)

Роль робіт К. Беккера у становленні та розвитку логічного напрямку. Видатний представник логіко-граматичного напрямку Федір Буслаєв та його основні праці.

Представник натуралістичного напрямку Август Шлайхер та його поділ історії мови, морфологічна класифікація мов. Теорія «родовідного дерева» А. Шлайхера та створений ним метод реконструкції.

Фундатор психологічного напрямку Гайман Штайнталь та його основні праці. Розуміння ним мовознавства як частини психології.

Видатний представник психологічного напрямку Олександр Потебня та його гносеологічний підхід до розгляду проблем теоретичної лінгвістики, відкриття принципу історизму у синтаксичній системі сучасних мов.

Тема № 6. Мовознавство як наука

(2 год.)

Предмет мовознавчої науки. Розмежування мови та мовлення, різноаспектний характер мови. Основне завдання курсу. Три основні частини курсу: історія лінгвістичних вчень, теорія мови, методи лінгвістичних досліджень. Основні проблеми науки про мову. Місце мовознавства в системі наук. Мовознавство загальне і часткове, теоретичне та прикладне. Взаємозв'язок теоретичної та прикладної лінгвістики.

МОДУЛЬ II

Тема № 1. Основні концепції та функції мови. Дихотомія мова-мовлення

(2 год.)

Гносеологічні концепції мови та їх підвиди: інструментальна та відображальна. Онтологічні концепції мови, основні напрямки досліджень молодогограматиків. Комунікативна та мислеоформлююча як основні функції мови. Проблеми взаємозв'язку мови та мовлення. Основні ознаки протиставлення мови та мовлення у праці Фердинанда де Сюссюра «Курс загальної лінгвістики».

Тема № 2. Мовознавство і семіотика. Лінгвосеміотична теорія мови

(4 год.)

Різниця між семіотикою та лінгвосеміотикою. Предмет лінгвосеміотики.

Типи знаків і мовні одиниці. Вчення Ф. де Соссюра про двосторонню природу знака. Основні властивості знака: комунікативність, соціальність, системність, ситуативність, матеріальність та лінійність.

Види систем: штучні-природні; одномірні-багатомірні; динамічні-статичні.

Мова як особлива знакова система.

Вербальні та невербальні знаки.

Поняття системи та структури мови.

Системоутворюючі та системонабуті властивості мовних одиниць. Мовні рівні та їх основні принципи. Основні рівні: фонологічний, морфологічний, лексико-

семантичний та синтаксичний.

Тема № 3. Мова як історична категорія

(2 год.)

Проблема статичності та динаміки у мові.

Функціонування та розвиток мови.

Основні чинники розвитку мови та причини мовних змін.

Взаємодія мов та міжмовні контакти.

Диференціація та інтеграція як основні процеси розвитку мов. Закони розвитку мови.

Роль синхронічного та діакронічного підходів при вивченні явищ мови.

Тема № 4. Поняття про методи наукового дослідження

(2 год.)

Принципова роль методології у сучасній науці. Метод як засіб пізнання об'єкту та його функціонування. Декілька значень терміна «метод». Роль спеціально-наукових методів у розвитку окремих наук.

Філософський метод пізнання і методи часткових наук. Поєднання філософських методичних принципів з системою прийомів наукового дослідження як основний дослідницький принцип вітчизняного мовознавства.

Тема № 5. Спостереження, експеримент та лінгвістичне моделювання як способи вивчення мови

(2 год.)

Три основні етапи наукового пізнання: дослідження, систематизація та опис. Найважливіші способи дослідження: спостереження, експеримент та моделювання.

Спостереження як спосіб наукового пізнання. Специфіка лінгвістичного спостереження та фіксація його результатів.

Експеримент як науково поставлений дослід. Специфіка модельного та лабораторного експерименту. Соціальний та мисленний експеримент.

Моделювання як експериментальний і теоретичний метод дослідження.

Різновиди моделей: моделі-ідеї, моделі-зразки, моделі-конструкти.

Тема № 6. Лінгвістична інтерпретація. Проблеми взаємовідношення емпіричного та теоретичного знання. Лінгвістичні методи, класифікація основних методів лінгвістики. Описовий метод як аспект дослідження ярусів сучасної мови

(4 год.)

Логічна, емпірична та філософська інтерпретація. Визначаюча роль порівняльно-історичної інтерпретації. Взаємовідношення емпіричного та теоретичного знання. Багатоаспектність терміну «метод»: метод-аспект, метод-прийом, метод-методика, метод-спосіб опису. Специфіка методу і методики дослідження. Етапи методики наукового дослідження. Вербальні та невербальні способи опису. Описовий метод як планомірна інвентаризація одиниць мови. Етапи описового аналізу та їх своєрідність. Методика категоріального і дискретного аналізу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I

Тема № 1. Становлення і розвиток стародавнього мовознавства.

(2 год.)

1. Мовознавча наука у стародавній Індії.
2. Стародавнє грецьке мовознавство.
3. Мовознавча наука у стародавньому Римі.

Література:

- * Ковалик І. І., Самійленко С. П.. Загальне мовознавство. К., 1985.
- * Кондрашов Н. А. История лингвистических учений М.,1979.
- * Березин Ф. М. История лингвистических учений . М.,1975.

Необхідно знати

Три наукові традиції, які охоплює перший період розвитку лінгвістики.

Найдавніші пам'ятки староіндійської літератури. «Веди», чотири збірки «Вед», коли і якою мовою вони написані.

Причини виникнення мовознавчої науки у давній Індії. Граматика санскритської мови Паніні, основні принципи її укладання та написання. Фонетичне та морфологічне вчення Паніні. Перша граматика пракриту «Пракрита пракаша» та її автор Вараручі Катьяяна, основні мовознавчі проблеми праці. Вчення про речення філософа-мовознавця Бхартхарі у праці «Вакьяпадйя». Основні заслуги староіндійських мовознавців, – рівень дослідження фонетики, явищ морфології, синтаксису; зразки порівняльного методу у давньоіндійському мовознавстві. Негативні моменти вчення давньоіндійських мовознавців: відсутність теоретичних висновків, неусвідомлення процесу історичного розвитку мови.

Специфіка дослідження проблем мови у давній Греції. Два періоди в історії старогрецького мовознавства. Вчення грецьких філософів про характер зв'язку між звуком і значенням слова. Лінгвофілософське вчення Платона та Аристотеля. Видатні заслуги стоїків у оформленні лінгвістичної термінології та їх вчення про акциденції дієслів. Грецьке мовознавство в елліністичну епоху: дослідження пам'яток Олександрійської та Пергамської бібліотек. Лінгвістичне вчення Діонісія Фракійця та Аполлонія Дискола. Основні надбання та недоліки старогрецького мовознавства.

Вплив грецької лінгвістичної науки на римську. М. Т. Варрон та його трактат «De lingua Latina».

Роль твору К. Р. Палемона та «золотий» період римської граматики. «Institutiones grammaticae» Прісціана.

Тема № 2. Мовознавство як наука

(2 год.)

1. Предмет мовознавства.
2. Місце мовознавства в системі наук.
3. Основні концепції мови.
4. Функції мови.
5. Мова і мовлення.

Література:

- * Семчинський С. В. Загальне мовознавство. К., 1988.
- * Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К., 2003.
- * Кодухов В. И. Общее языкознание. М., 1974.
- * Березин Ф. М., Головин Б. Н. Общее языкознание. М., 1979.
- * Рождественский Ю. В. Лекции по общему языкознанию. М., 1990

Необхідно знати:

Предмет мовознавства, його формування. Притчі та легенди про походження мови. Проблеми лінгвістики, структурного членування речення, функціонування мови, історичного розвитку знакової природи та мовних універсалій як найважливіші проблеми загального мовознавства. Мовознавство загальне та часткове, теоретичне і прикладне.

Місце мовознавства у системі наук та його тісний зв'язок із філософією. Зв'язок мовознавства із природничими та гуманітарними науками.

Гносеологічна та онтологічна концепції мови. Інструментальні та відображальні як дві складові частини гносеологічної концепції.

Комунікативна та мислеоформлююча як дві найважливіші функції мови. Фатична, конативна, волюнтативна, когнітивна, естетична, емотивна, репрезентативна та метамовна функції мови.

Дихотомія «мова-мовлення» і її автор. Праця Ф. де Соссюра «Курс загальної лінгвістики» та її основні положення. Соссюрівське протиставлення мови і мовлення та його дев'ять аспектів.

Шкала відповідності мовних та мовленнєвих одиниць. Практична роль вчення про дихотомію.

МОДУЛЬ II

Тема № 1. Соціолінгвальна теорія мови

(2 год.)

1. Мова як суспільно-історична норма.
2. Мова і суспільство.
3. Мова як історична категорія. Синхронія та діахронія.
4. Функціонування і розвиток мови.
5. Поняття про мовні знаки.

Література:

- * Семчинський С. В. Загальне мовознавство. К., 1988.
- * Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К., 1999.
- * Березин Ф. М., Головин Б. Н. Общее языкознание. М., 1975.
- * Степанов Ю. С. Основы общего языкознания. М., 1975.

Необхідно знати:

Норма мовлення та її необхідність. Поняття літературної мови, орфографічні, граматичні, лексичні, орфоепічні та інші норми літературної мови. Соціальний фактор як основний чинник формування мовної норми. Єдність та однотипність як головні ознаки мовних норм. Співвідношення норм мови і норм мовлення.

Різні гіпотези трактування мови як суспільного явища. Предмет та виникнення соціолінгвістики.

Мова як історично змінна категорія. Синхронічний аспект вивчення мови та поєднання його з діахронічним.

Зв'язок мови та історії суспільства. Функціонування мови як форма її існування та розвитку.

Загальні та внутрішні часткові закони розвитку мови

Тема № 2. Поняття про методи наукового дослідження

(2 год.)

1. Лінгвістичний метод як система прийомів, що використовуються у процесі дослідження.

2. Філософський метод пізнання і методи часткових наук.

3. Спостереження як спосіб вивчення мови.

4. Експеримент як спосіб вивчення мови.

5. Лінгвістичне моделювання.

Література:

* Кодухов В.И. Общее языкознание. М., 1974.

* Общее языкознание. Методы лингвистических исследований./под. ред. Б. А. Серебренникова. М., 1973.

Необхідно знати:

Методологія та її значення в теорії та практиці мовознавчої науки. Метод як засіб пізнання об'єкта. Лінгвістичний метод як система прийомів, що використовуються в процесі дослідження мови. Засади вибору методу дослідження. Роль спеціального методу в процесі дослідження.

Філософський метод пізнання і методи часткових наук.

Три основні етапи наукового пізнання, систематизація та опис.

Найважливіші способи дослідження: спостереження, експеримент, моделювання. Лінгвістичне спостереження та його роль у процесі дослідження.

Експеримент як спосіб вивчення мови. Три основні форми експерименту та їх характеристика.

Лінгвістичне моделювання. Моделі-теорії, моделі-ідеї, моделі-зразки, моделі-конструкти.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Мовознавство як наука
2. Місце мовознавства у системі наук.
3. Основні концепції мови.
4. Функції мови.
5. Мова і мовлення.
6. Мовознавство і семіотика.
7. Мова як особлива знакова система.
8. Типи знаків і мовні одиниці.
9. Система і структура мови.
10. Фонетико-фонологічний рівень мови.
11. Морфемо-морфологічний рівень мови.
12. Сисntaxичний рівень мови.
13. Лексико-семантичний рівень мови.
14. Морфологічний рівень мови.
15. Словотвірний рівень мови.
16. Фразеологічний рівень мови.
17. Проблема частин мови.
18. Парадигматика і синтагматика мови.
19. Мова і мислення. Основні напрями менталінгвістики.
20. Типи мовних значень.
21. Мова як суспільне явище.
22. Мова як суспільно-історична норма.
23. Територіальна й соціальна диференціація мови.
24. Літературна мова та її стилі.
25. Соціальні спільності людей і соціальні типи мов.
26. Функціонування і розвиток мови.
27. Взаємодія мов і мовні контакти.
28. Внутрішні й зовнішні закони розвитку мов.
29. Синхронія та діахронія.
30. Мова і культура.
31. Філософський метод пізнання і методи часткових наук.
32. Спостереження як спосіб вивчення мови.
33. Експеримент як спосіб вивчення мови.
34. Лінгвістичне моделювання.
35. Лінгвістична інтерпретація.
36. Проблема взаємовідношення емпіричного і теоретичного знання.
37. Лінгвістичні методи.
38. Класифікація основних методів лінгвістики.
39. Описовий метод як аспект дослідження мови.
40. Одиниці мови та одиниці аналізу. Компонентний і контекстний аналіз.
41. Соціологічні прийоми зовнішньої інтерпретації.
42. Логіко-психологічні прийоми зовнішньої інтерпретації.
43. Артикуляційно-акустичні прийоми зовнішньої інтерпретації.

44. Прийоми міжрівневої інтерпретації та дистрибутивна методика.
45. Прийоми класифікації та систематики внутрішньої інтерпретації.
46. Парадигматична методика та опозиційні прийоми внутрішньої інтерпретації.
47. Прийоми семантичного поля внутрішньої інтерпретації.
48. Позиційні прийоми. Прийоми перетворень і трансформаційна методика.
49. Логіко-математичні прийоми.
50. Статистичні прийоми.
51. Інструментальні прийоми та автоматизація лінгвістичних досліджень.
52. Порівняльно-історичний метод.
53. Прийоми встановлення генетичної тотожності. Реконструкція праформ.
54. Прийоми абсолютної та відносної хронології.
55. Прийоми та принципи етимологічного аналізу.
56. Історико-порівняльний метод. Прийоми внутрішньої реконструкції та хронологізації.
57. Діалектографія. Прийоми культурно-історичної інтерпретації. Текстологічні прийоми.
58. Зіставний метод. Встановлення підстав зіставлення. Зіставна інтерпретація.
59. Типологічна характеристика мови й типологічна класифікація мов.
60. Проблема мовних універсалій.
61. Стародавнє індійське мовознавство.
62. Лінгвофілософське вчення давніх греків.
63. Олександрійська філологічна школа.
64. Римське мовознавство.
65. Давнє арабське мовознавство.
66. Середньовічне європейське мовознавство.
67. Європейське мовознавство епохи Відродження.
68. Європейське мовознавство XVII- XVIII ст..
69. Виникнення порівняльно-історичного мовознавства.
70. Лінгвофілософське вчення В. Гумбольдта.
71. Натуралістичний напрям у мовознавстві.
72. Логічний напрям у мовознавстві.
73. Психологічний напрям у мовознавстві.
74. Молодограматичний напрям у мовознавстві.
75. Казанська лінгвістична школа.
76. Московська лінгвістична школа.
77. Харківська лінгвістична школа.
78. Соціологічний напрям у мовознавстві.
79. Напрямок «слів і речей». Лінгвістична географія.
80. Неолінгвістика.
81. Естетичний ідеалізм.
82. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра.
83. Празька лінгвістична школа.
84. Датська глосематика.
85. Американська дескриптивна лінгвістика.
86. Етнолінгвістика.

87. Неогумбольтіанство.
88. Радянське мовознавство.
89. Розвиток мовознавства в Україні.
90. Інформатика. Психолінгвістика.

Оцінка з дисципліни «Загальне мовознавство» визначається з урахуванням результатів поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним окремих модулів.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К.: ВЦ «Академія», 2003.
2. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. К., 1988.
3. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания. М., 1983.
4. Ахунзянов Э. М. Общее языкознание. Казань., 1981.
5. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. К.: ВЦ «Академія» 2006.
6. Ковалик І. І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство. К., 1985.
7. Березин Ф. М. История лингвистических учений. М., 1975.
8. Кондрашов Н. А. История лингвистических учений. М., 1979.
9. Кобилянський Б. В. Короткий огляд історії мовознавства. К., 1959
10. Звегинцев В. А. История языкознания XIX – XX веков. М., 1964.
11. Кодухов В. М. Общее языкознание. М., 1974.
12. Березин Ф. М., Головин Б. Н. Общее языкознание. М., 1979.
13. Рождественский Ю. В. Лекции по общему языкознанию. М., 1990
14. Общее языкознание. Методы лингвистических исследований / под. ред. Б. А. Серебренникова. М., 1973.
15. Хрестоматия по истории языкознания XIX-XX веков. М., 1956.
16. История советского языкознания. Хрестоматия. М., 1981.

**ТЕСТИ ДЛЯ ДІАГНОСТИКИ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ
«ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО»
І.ВАРІАНТ**

1. Організатором Казанської лінгвістичної школи є:

- а) П.Фортунатов;
- б) Б. де Куртене;
- в) О.П'єшковський.

2. Найвидатнішими представниками Казанської ЛШ є:

- а) О.Потебня, В.Гумбольдт;
- б) Г.Штайнталь, О.Шахматов;
- в) Н.Крушевський, В.Богородицький.

3. Н.Крушевському належить розробка теорії про:

- а) фонему;
- б) морфему;
- в) лексему.

4. Кому належить визначення фонему як психічного еквівалента звуку:

- а) М.Богородицькому;
- б) Б.де Куртене;
- в) П.Фортунатову.

5. Прийоми лексикографічної статистики, стилю статистики та прийоми виміру тексту належать до:

- а) позиційних прийомів;
- б) статистичного вивчення;
- в) семантичного поля.

6. Встановленню авторства сприяє застосування:

- а) опозиційного прийому;
- б) дистрибутивної методики;
- в) вивчення статистичних параметрів стилю.

7. Засновником лінгвосеміотики є:

- а) О.Потебня;
- б) В.Поржезінський;
- в) Ф.де Сосюр.

8. До знакового рівня належать:

- а) склад, фонема;
- б) словосполучення, слово, морфема;
- в) речення, фонема.

9. Теорія мови у Давній Греції спершу була складовою частиною:

- а) філософії;
- б) психології;
- в) логіки.

10. Скільки частин мови виділяв Платон:

- а) три;
- б) дві;
- в) п'ять.

11. Чиє визначення речення стало класичним:

- а) А.Дискола;
- б) Д.Фракійця;
- в) Арістотеля.

12. Причину системності мови аналогісти вбачали у пануванні:

- а) аналогії;
- б) аномалії;
- в) синхронії.

13. Термін «метод» перекладається:

- а) навчання;
- б) спосіб навчання;
- в) шлях дослідження.

14. Лінгвістичний метод це - :

- а) шлях оптимального дослідження;
- б) система прийомів, що використовуються в процесі дослідження мови;
- в) процес дослідження мови.

15. Який з методів застосовують для вивчення споріднених мов:

- а) філософський метод;
- б) порівняльно-історичний;
- в) історико-порівняльний.

II ВАРІАНТ

1. Спостереження, експеримент і моделювання повинні завершитися:

- а) інтерпретацією даних;
- б) статистичним дослідженням;
- в) моделюванням.

2. Який з видів інтерпретації є найбільш важливим:

- а) іманентна;
- б) емпірична;
- в) філософська.

3. Внутрішні причини мовних змін виявляються у тенденції до:

- а) економії мовних засобів;
- б) контактування мов;
- в) розвитку матеріальної та духовної культури.

4. Найбільш податливою до мовних змін є:

- а) лексична система;
- б) фонетична;
- в) синтаксична.

5. Хто здійснив дихотомічний поділ мова-мовлення:

- а) Б.де Куртене;
- б) Ф.де Сосюр;
- в) П.Фортунатов.

6. Ф.де Сосюр дав визначення мови як:

- а) структури знаків;
- б) системи знаків;

в) відношення знаків.

7. Другим перехрестям у лінгвістиці, на думку де Сосюра є протиставлення:

- а) мови і мовлення;
- б) синхронії і діахронії;
- в) аналогії і аномалії.

8. Кого у лінгвістиці вважають предтечею структуралізму:

- а) Є.Поліванова;
- б) К.Фослера;
- в) Ф.де Сосюра.

9. Найвідомішими видами логіко-математичного аналізу є:

- а) позиційні прийоми, дистрибутивна методика;
- б) моделі породження, синтаксичні моделі аналізу, інваріантний семантичний аналіз;
- в) інструментально-фонетичні прийоми.

10. Одна частина розглядається як вихідні дані, які приймаються без доведень при:

- а) аксіоматичному методі;
- б) описовому методі;
- в) порівняльному методі.

11. Синтагматика слова є:

- а) його розрізненням;
- б) його сполучуваністю;
- в) його протиставленням.

12. Сліди витісненої місцевої мови це:

- а) субстрат;
- б) суперстрат;
- в) адстрат.

13. Формування порівняльно-історичного мовознавства пов'язано з появою:

- а) порівняльно-історичного методу;
- б) структурного мовознавства;
- в) ареальної лінгвістики.

14. Філософською методологічною категорією вітчизняного мовознавства є:

- а) трансцендентальний ідеалізм;
- б) категорія діалектичного матеріалізму;
- в) позитивізм.

15. Які мови виключають використання порівняльно-історичного методу:

- а) індо-європейські;
- б) угро-фінські;
- в) індіанські мови Америки.

III ВАРІАНТ

1. Хто вважав, що примус є основною формою зв'язку мови з людиною:

- а) О.Конт;
- б) Е.Дюркгейм;

в) Б.де Куртене.

2. Основоположником соціологічного напрямку у французькій лінгвістиці є:

а) А.Ерну;

б) А.Мейє;

в) П.Лафарг.

3. А.Мейє вважав, що ПІМ слід застосовувати:

а) для виявлення відповідностей;

б) для реконструкції праформ;

в) для протиставлення форм.

4. Послідовниками А.Мейє є:

а) Б.де Куртене, Ф.де Сосюр;

б) М.Граммон, Ж.Вандрієс, М.Коен;

в) О.Потебня, О.Шахматов.

5. Суть якого прийому полягає в тому, що через вивчення встановлюється давність одного явища стосовно іншого:

а) текстологічного;

б) прийому відносної хронології;

в) позиційного прийому.

6. Загальне мовознавство має ще назву:

а) філософія мови;

б) методика мови;

в) культура мови.

7. В основі якого аналізу лежить методика перекладу з природної мови на семантичну чи метамову:

а) в основі інваріантно-семантичного аналізу;

б) в основі варіантно-семантичного аналізу.

8. Лексикографічна статистика, стило статистика та прийоми виміру тексту є найпоширенішими прийомами:

а) стило статистики;

б) лінгвостатистики;

в) статистики.

9. Лексикографічна статистика це:

а) встановлення авторства;

б) теорія і практика вкладання частотних словників;

в) спостереження над морфологічними явищами.

10. Застосування спеціальної апаратури для вивчення звуків та інтонації мови отримало назву:

а) експериментально-фонетичного методу;

б) статистичного методу;

в) лінгвістичного методу.

11. Термін «ареальна лінгвістика» вперше появився у працях:

а) представників молодогрематичного напрямку;

б) психологічного напрямку;

в) представників італійської неолінгвістика.

12. Назвіть авторів першого діалектологічного атласу Німеччини:

- а) Ж.Жільєрон, Е.Едмон;
- б) Г.Венкер, Ф.Вреде;
- в) Ф.Боас, Ф.де Сосюр.

13. Авторами першого діалектологічного атласу Франції є:

- а) Ж.Жільєрон, Е.Едмон;
- б) Г.Венкер, Ф.Вреде;
- в) Ф.Боас, Ф.де Сосюр.

14. Яка наука займається вивченням історії тексту, встановленням основного тексту і його варіантів, часу написання і авторства:

- а) лексикологія;
- б) фонологія;
- в) текстологія.

15. Критика, атрибуція та інтерпретація тексту належать до:

- а) основних статистичних прийомів;
- б) основних текстологічних прийомів;
- в) лінгво-статистичних прийомів.

IV ВАРІАНТ

1. Найважливішими функціями мови є:

- а) референтна;
- б) комунікативна;
- в) емотивна.

2. Якщо точну дату фіксації мовних явищ встановити неможливо, то у мовознавстві застосовують прийом:

- а) прийом «слів та речей»;
- б) прийом абсолютної хронології;
- в) прийом відносної хронології.

3. Наука, що вивчає проблеми, пов'язані із соціальною природою мови, її суспільними функціями, називається:

- а) стило статистика;
- б) соціолінгвістика;
- в) лінгвосеміотика.

4. Класична філологія як галузь науки сформувалась у епоху:

- а) Відродження;
- б) Середньовіччя;
- в) Нового часу.

5. До мов *matrices* Й.Скалігер зараховує:

- а) латинську, грецьку, тевтонську, слов'янську;
- б) французьку, іспанську, датську;
- в) фінську, баскську, тевтонську.

6. Єдиною книжною мовою Середньовічної Європи була:

- а) грецька мова;
- б) латинська мова;
- в) французька мова.

7. Епоха Відродження припадає на:

- а) XII – XIII ст.;
- б) XIV – XVI ст.;
- в) XVII – XVIII ст.

8. Одним з найстаріших методів лінгвістики є:

- а) порівняльно-історичний;
- б) історико-порівняльний;
- в) описовий.

9. Прийоми класифікації парадигм і трансформацій належать до методик:

- а) категоріального;
- б) контекстного;
- в) компонентного аналізу.

10. Лінгвісти Р.Аванесу, О.Реформатський, Г.Винокур є представниками фонологічної школи:

- а) Санкт-Петербурга;
- б) Москви;
- в) Казані.

11. Чи важливим є історичний аспект при зіставному методі:

- а) не відіграє ролі;
- б) має значення;
- в) інколи має значення.

12. При зіставній методиці в основі вивчення лежить:

- а) порівняння;
- б) дослідження;
- в) вивчення.

13. З'ясування підстави зіставлення, зіставна інтерпретація і типологічна характеристика є основними прийомами:

- а) порівняльно-історичного;
- б) співставного;
- в) історико-порівняльного вивчення мов.

14. Спостереження, експеримент та моделювання є найважливішими способами:

- а) дослідження;
- б) систематизації;
- в) опису.

15. Планомірне та цілеспрямоване сприйняття, що дозволяє визначити непомітні деталі, необхідні для дослідження, називається:

- а) експеримент;
- б) спостереження;
- в) моделювання.

V ВАРІАНТ

1. Фонематичну підсистему мови складають:

- а) фонеми;
- б) морфеми;

в) лексеми.

2. Римляни датували виникнення римської граматичної науки:

а) 168 р. н. е.

б) 168 р. до н.е.

в) 156 р. до н. е.

3. Найвідомішими мовознавцями республіканського Риму є:

а) Нігідій Фігул;

б) Кратес із Малоса;

в) Марк Варрон.

4. Хто створив зразок латинської шкільної граматики:

а) К.Палемон;

б) Д.Фракієць;

в) Е.Донат.

5. «Батьком» латинського синтаксису прийнято вважати:

а) Е.Доната;

б) М.Варона;

в) Прісціана.

6. Застосування термінів буквенної символіки, схем, креслень характерно для:

а) вербальних;

б) невербальних способів опису;

в) логіко-психологічних прийомів.

7. Описовий, порівняльний і нормативний методи-аспекти належать до:

а) описового методу;

б) статистичного методу;

в) основних лінгвістичних методів.

8. Стан мови у певний момент її розвитку, сукупність взаємопов'язаних елементів мови, що функціонують у певний виділений період, це:

а) синхронія;

б) діахронія;

9. Мова є:

а) гомогенною;

б) гетерогенною системою.

10. Вона може бути словесною і символічною:

а) процедура аналізу;

б) фіксація результатів спостереження.

11. Науково-поставлений досвід, що дозволяє слідкувати за функціонуванням досліджуваного явища, відтворюючи його кожен раз у точно врахованих умовах, називається:

а) експериментом;

б) моделюванням;

в) спостереженням.

12. Модельний, лабораторний, соціальний – це три види:

а) аналізу;

б) експерименту;

в) моделювання.

13. Комбінація символів, що зображає об'єкти чи уявлення про них, називається:

- а) кресленням;
- б) моделлю-зразком;
- в) формулою.

14. Завершіть вислів: Наукове пізнання буде неповним, якщо спостереження, експеримент і моделювання не завершуються...:

- а) аналізом;
- б) інтерпретацією;
- в) вивченням.

15. Термін «інтерпретація» перекладається як:

- а) пояснення;
- б) вивчення;
- в) літопис.

VI ВАРІАНТ

1. Напрямок американської дескриптивної лінгвістики сформувався:

- а) на початку XIX ст.
- б) на початку XX ст.
- в) в кінці XIX ст.

2. Засновниками американської дескриптивної лінгвістики є:

- а) Х.Ульдаль, Л.Єльмслев;
- б) Ф.Боас, Е.Сепір, Л.Блумфільдт;
- в) А.Мартіне, Л.Єльмслев.

3. Авторами «гіпотези лінгвістичної відносності» є:

- а) Ф.Боас, Б.де Куртене;
- б) О.Потебня, П.Фортунатов;
- в) Е.Сепір, Б.Уорф.

4. В історії американського мовознавства ця книга займає таке місце як «Курс загальної лінгвістики» у європейському мовознавстві, це:

- а) книга Л.Блумфілда «Мова»;
- б) О.Потебні «Мова і думка»;
- в) Б.Сепіра «Мова».

5. Прийоми внутрішньої реконструкції і хронологізації, діалектографії, культурно-історичної інтерпретації налужать до найважливіших прийомів:

- а) порівняльно-історичного;
- б) описового;
- в) історико-порівняльного методу.

6. Вивчення історії тексту, встановлення основного тексту, авторство та час написання є метою такої дисципліни як:

- а) філологія;
- б) текстологія;
- в) лінгвогеографія.

7. Серед основних функцій мови найчастіше виділяють:

- а) метамовну, конотативну;
- б) референтну, кумулятивну;
- в) комунікативну, мислеоформлювальну.

8. Яка функція мови служить для передачі волевияву:

- а) волонтактивна;
- б) репрезентативна;
- в) естетична.

9. Засновником Московської ЛШ є:

- а) Б.де Куртене;
- б) П.Фортунатов;
- в) Ф.де Сосюр.

10. Московська ЛШ заклала основи новим відкриттям своїм вченням про:

- а) мову і мислення;
- б) форму слова і словосполучення;
- в) мову і мовлення.

11. Соматичні, пневматичні та електроакустичні прийоми належать до:

- а) експериментально- фонетичних;
- б) статистичних;
- в) лінгвістичних прийомів.

12. Техніка якого методу складається з процедур порівняння мовних явищ споріднених мов та їх розгляду в історичному аспекті:

- а) історико-порівняльного;
- б) зіставного;
- в) порівняльно-історичного.

13. ПІМ оформився:

- а) на початку ХІХ ст.
- б) в кінці ХІХ ст.
- в) на початку ХХст.

14. Основоположниками ПІМу є:

- а) Ф.Боас, Б.Уорф, Е.Сепір;
- б) Ф.Бопп, Р.Раск, Я.Грімм, О.Востоков;
- в) Ф.де Сосюр, Б.де Куртене, О.Потебня.

15. Поштовхом до заснування ПІМу стало знайомство із:

- а) санскритом;
- б) латинською мовою;
- в) грецькою мовою.

VII ВАРІАНТ

1. В.Поржезінський, О.Шахматов, Б.Ляпунов, О.Томсон були учнями:

- а) О.Пешковського;
- б) О.Потебні;
- в) П.Фортунатова.

2. Яка ЛШ досліджувала звук з точки зору його функції у мовленні:

- а) Санкт-Петербургу;

б) Москви;

в) Казані.

3. При застосуванні якого прийому важливий вибір підстави поділу:

а) прийому класифікації і систематики;

б) прийому перетворень;

в) прийому опозицій.

4. При якій логічній операції усю кількість досліджуваних явищ розбивають на окремі групи:

а) класифікації;

б) перетворення;

в) розмежування.

5. Узагальнене, абстрактне значення, що властиве цілому ряду слів, слівформ і має у мові регулярне вираження, називається:

а) лексичним;

б) граматичним значенням.

6. Об'єднують слова не лише у межах частин мови, а й поза ними:

а) граматичні категорії;

б) граматичні значення;

в) лексичні значення.

7. Порівняльно-історичне мовознавство сформувалось:

а) на початку XIX ст.

б) в кінці XIX ст.

в) в середині XIX ст.

8. Важливу роль у формуванні ШМУ мало знайомство із:

а) латинською та грецькою мовами;

б) слов'янськими мовами;

в) санскритом.

9. Хто вперше застосував термін «індосвропейські мови»:

а) Я. Грімм;

б) Ф.Бопп;

в) Р.Раск.

10. Хто є автором вчення про перший зсув приголосних:

а) Р.Раск;

б) О.Востоков;

в) Ф.Бопп.

11. Хто є автором першої періодизації історії німецької мови:

а) О.Востоков;

б) Р.Раск;

в) Я.Грімм.

12. Які прийоми вивчають специфіку артикуляції та акустику звука мови:

а) артикуляційно-акустичні;

б) внутрішньої інтерпретації;

в) міжрівневої інтерпретації.

13. На парадигматичних, синтагматичних та епідейгматичних відношеннях базується:

- а) фонологічна;
- б) лексико-семантична;
- в) граматична система.

14. Найважливішим інструментом встановлення спорідненості мов є:

- а) історико-порівняльний;
- б) зіставний;
- в) порівняльно-історичний метод.

15. Завершіть правильно вислів: Якщо кількість спільних частин слів перевищує кількість спільних слів, то такі мови...:

- а) не споріднені;
- б) споріднені.

VIII ВАРІАНТ

1. Лінійні, контекстні зв'язки слова, його сполучуваність – це:

- а) парадигматичні;
- б) синтагматичні відношення.

2. До Празького лінгвістичного гуртка належать:

- а) Г.Ульдаль, Л.Єльмслев;
- б) Б.Трнка, Б.Гавранек, В.Скалічка;
- в) Ф.Боас, Б.Уорф.

3. Яку працю вважають першою фонологічною енциклопедією ХХ століття:

- а) «Курс загальної лінгвістики» Ф.де Сосюра;
- б) «Основи фонології» Н.Трубецкого;
- в) «Мова» Е.Сепіра.

4. Хто вперше дав визначення мор фонемі:

- а) Г.Ульдаль;
- б) Ф.Боас;
- в) Н.Трубецкой.

5. Автором теорії актуального членування речення є:

- а) В.Матезіус;
- б) А.Шлайхер;
- в) В.Гумбольдт.

6. Характерною ознакою цієї методики є те, що вона не оформлена у строго систему:

- а) трансформаційна;
- б) порівняльна;
- в) парадигматична методика.

7. Відомо, що опозиційний прийом починається компонентним аналізом, а завершується:

- а) контекстним;
- б) прийомом класифікації;
- в) прийомом парадигм.

8. Який рівень мови міститься між морфологічним і лексико-семантичним основними рівнями:

- а) фразеологічний;
- б) словотвірний;
- в) морфонологічний.

9. Сукупність словотвірних ланцюжків з одним і тим самим вихідним словом називається:

- а) словотвірним значенням;
- б) словотвірним типом;
- в) словотвірним гніздом.

10. Біля джерел радянської лінгвістичної науки були такі мовознавці:

- а) Є.Поліванов, О.Потебня, М.Калинович;
- б) О.Пешковський, Ю.Кримський, Л.Щерба, Л.Булаховський;
- в) О.Шахматов, В.Виноградов.

11. Метод лінгвогеографії, встановлення генетичної тотожності, реконструкція праформ, встановлення абсолютної і відносної хронології є найважливішими прийомами:

- а) зіставного;
- б) порівняльно-історичного;
- в) історико-порівняльного методу.

12. Лінія, нанесена на лінгвістичну карту, що показує територіальне поширення мовного явища, називається:

- а) кресленням;
- б) графіком;
- в) ізоглосою.

13. Суттєві властивості, наявні в усіх мовах, називаються:

- а) мовними збігами;
- б) мовними універсаліями;
- в) мовними спорідненостями.

14. Який з видів інтерпретації є найважливішим:

- а) філософська;
- б) іманентна;
- в) емпірична.

15. Описовий, порівняльний і нормативно-стилістичний – це:

- а) основні лінгвістичні;
- б) основні математичні;
- в) основні статистичні методи-аспекти.

IX ВАРІАНТ

1. Хто є засновником так званого «нового вчення» у радянському мовознавстві:

- а) Л.Щерба;
- б) О.Шахматов;
- в) М.Марр.

2. Азбуковники чи глосарії, що існували у Київській Русі – це були:

- а) посібники з граматики;
- б) підручники з синтаксису;
- в) словники, де пояснювалися значення слів.

3. На стику мовознавства та психології оформилася наука:

- а) психологія;
- б) психолінгвістика;
- в) філологія.

4. Основними концепціями мови є:

- а) гносеологічна та онтологічна;
- б) філологічна та природнича.

5. Структуральна лінгвістика оформилась:

- а) на початку XX ст.;
- б) в кінці XX ст.
- в) у XIX ст.

6. Хто помилково вважав, що системність мови виявляється лише у синхронії:

- а) Б.де Куртене;
- б) П.Фортунатов;
- в) Ф.де Сосюр.

7. Створюючи свою філософію мови, він дотримується філософських засад Канта, Фіхте, Шеллінга:

- а) В.Гумбольдт;
- б) Г.Штайнталь;
- в) А.Шлайхер.

8. Напрямок «італійська неолінгвістика» оформився:

- а) на початку XX ст.;
- б) у середині XX ст.;
- в) у кінці XX ст.

9. Дж.Бертоні, М.Бартолі, Дж.Бонфанте є представниками:

- а) логічного;
- б) психологічного;
- в) напрямку «італійська неолінгвістика».

10. Хто вважав, що мова має неколективний, а індивідуальний характер:

- а) представники італійської неолінгвістика;
- б) молодограматичного напрямку;
- в) датської глосематики.

11. Б.Кроче та К.Фослер представляють у мовознавстві напрям:

- а) логічний;
- б) натуралістичний;
- в) естетичного ідеалізму.

12. Прийом «слів і речей» був запропонований:

- а) Р.Мерінгером, Г.Шухарттом;
- б) Ф.де Сосюром, Б.де Куртене;
- в) Ф.Боассом, Б.Уорфом.

13. Який прийом полягає у тому, що значення слова вивчається в тісному зв'язку з реалемою, яку слово називає:

- а) тематичних груп;
- б) «слів та речей»;
- в) нормативно-стильових характеристик.

14. При застосуванні якого прийому одиниці одного рівня використовуються як засіб лінгвістичного аналізу одиниць іншого рівня:

- а) лінгвістичної географії;
- б) міжрівневої інтерпретації;
- в) зовнішньої інтерпретації.

15. Яка методика включає такі прийоми: валентності, оточень, дистрибутивних формул:

- а) дистрибутивна;
- б) парадигматична;
- в) компонентного аналізу.

X ВАРІАНТ

1. Завершіть відому цитату В.Гумбольдта: «Мова народу є його дух, а дух народу є...»

- а) його мислення;
- б) його мова;
- в) його творчість.

2. Соціологічний напрям представлений в основному:

- а) французькою школою;
- б) англійською;
- в) американською школою мовознавців.

3. При якому методі історичний аспект не має значення:

- а) порівняльно-історичному;
- б) історико-порівняльному;
- в) зіставному.

4. Встановлення підстави зіставлення, зіставна інтерпретація і типологічна характеристика є основними прийомами:

- а) зіставного;
- б) порівняльно-історичного;
- в) історико-порівняльного вивчення мов.

5. Наука, що вивчає структуру та функції різних знакових систем називається:

- а) фонологія;
- б) лінгвосеміотика;
- в) семіотика.

6. Знаки, що використовуються для передачі абстрактного змісту, називаються:

- а) знаки-символи;
- б) знаки-копії;
- в) знаки-сигнали.

7. Кого називають артиграфами:

- а) авторів підручників латинської мови;
- б) авторів грецької граматики;
- в) авторів підручників латинської граматики.

8. Завдяки якому автору до нас дійшли відомості про дискусію між аналогістами і анімалістами:

- а) М.Варрону;
- б) Н.Фігулу;
- в) К.Палемону.

9. Засновником вчення про правило узгодження часів вважають:

- а) Доната;
- б) Палемона;
- в) Прісціана.

10. Якщо одиницями аналізу виступають мовні одиниці більш широкі, ніж сама досліджувана одиниця, то мова йде про:

- а) компонентний аналіз;
- б) контекстуальний аналіз.

11. Цей прийом згодом став застосовуватися у етнографічних дослідженнях і тлумачних словниках:

- а) внутрішньої інтерпретації;
- б) тематичних груп;
- в) «слів і речей».

12. Окремі мови або групи споріднених мов вивчас:

- а) загальне мовознавство;
- б) конкретне мовознавство.

13. Причиною виникнення Давнього арабського мовознавства є те, що:

- а) Коран не можна було перекладати;
- б) Коран потрібно було перекласти.

14. Арабські вчені виділяли:

- а) дві;
- б) три;
- в) п'ять частин мови.

15. Найпопулярніший словник арабської мови називався:

- а) «Море».
- б) «Океан»;
- в) «Море і океан».

XI ВАРІАНТ

1. Чому праця Кашгарі не була використана його наступниками:

- а) була віднайдена на початку XX ст.;
- б) у кінці V ст.;
- в) у кінці VI ст.

2. Лабораторний, соціальний, мислений – це три основні форми:

- а) моделювання;
- б) експерименту;

в) інтерпретації.

3. Морфема розглядається як одиниця морфології і морфологічного аналізу при прийомі:

- а) морфологічного синтаксису;
- б) морфемної морфології.

4. Який прийом полягає у встановленні не точного часу появи мовних явищ, а лише послідовності цих явищ у часі:

- а) прийом абсолютної хронології;
- б) прийом відносної хронології.

5. Відношення структурно простіших одиниць до складніших: фонemi до морфemi і т.д. називають:

- а) синтагматичними;
- б) ієрархічними;
- в) парадигматичними відношеннями.

6. Яка галузь мовознавчої науки розглядає мову у нерозривному зв'язку з історією, матеріальною культурою її носіїв:

- а) етнолінгвістика;
- б) психолінгвістика;
- в) металінгвістика.

7. Чому американське мовознавство кооперується з такими науками як етнографія, психологія, антропологія:

- а) через відсутність письмових пам'яток;
- б) для розшифрування грамот та рукописів.

8. Представниками американської етнолінгвістики є:

- а) Е.Сепір, Б.Уорф, Ф.Боас;
- б) Г.Ульдаль, В.Брендаль;
- в) О.Потебня, В.Вундт.

9. Хто вважав, що сприйняття фактів і ставлення до світу є вивідними з мови:

- а) Б.Уорф, Е.Сепір;
- б) В.Гумбольдт, О.Потебня.
- в) П.Фортунатов, Б.де Куртене.

10. Запозичення, схрещення та утворення змішаних мов є результатом:

- а) впливу мови на культуру;
- б) міжмовних контактів;
- в) соціальної зумовленості мови.

11. Хто в історії лінгвістики здійснив дихотомічний поділ мова-мовлення:

- а) Б.де Куртене;
- б) Ф.Бопп;
- в) Ф.де Сосюр.

12. Виберіть правильне протиставлення мови та мовлення:

- а) мова психічне явище – мовлення психофізичне;
- б) мова психічне явище – мовлення психологічне.

13. Хто розрізняв такі чотири аспекти теорії мови: узус, акт, норма і схема:

- а) Б.Уорф;

б) Л.Єльмслев;

в) Ф.де Сосюр.

14. Сукупність усіх оточень, у яких зустрічається досліджуваний елемент, називається:

а) дистрибуцією;

б) структурою;

в) синтаксемою.

15. Яка методика включає такі прийоми: валентності, оточень, дистрибутивних формул:

а) парадигматична методика;

б) методика компонентного аналізу;

в) дистрибутивна методика.

XII ВАРІАНТ

1. Глосематика – назва:

а) Лондонського;

б) Датського;

в) Американського лінгвістичного відгалуження.

2. Представниками Копенгагенського лінгвістичного гуртка є:

а) Ф.Бопп, Р.Раск;

б) Б.Уорф, Е.Сепір, Ф.Боас;

в) В.Брендаль, Г.Ульдаль, Л.Єльмслев.

3. Вважали, що реально функціонують не матеріальні явища, а співвідношення, що складаються між звуками, знаками, представники:

а) Копенгагенської глосематики;

б) Американської дескриптивної лінгвістики;

в) Лондонської лінгвістичної школи.

4. Дослідженням коренів споріднених мов займається:

а) лексикологія;

б) семасіологія;

в) етимологія.

5. Що характеризується: вищим ступенем абстрактності, необов'язковою співвіднесеністю з позамовним референтом, регулярністю вираження:

а) лексичне значення;

б) контекстуальне значення;

в) граматичне значення.

6. Система протиставлених одна одній граматичних величин називається:

а) граматичною формою;

б) граматичною категорією;

в) граматичним значенням.

7. Мова-підоснова, елементи якої розчинилися у мові, що нашарувалася на неї – це:

а) субстрат;

б) адстрат;

в) суперстрат.

8. Виберіть правильне визначення мовних універсалій:

- а) суттєві властивості важливі для однієї мови;
- б) окремі дані важливі для однієї мови;
- в) суттєві властивості, важливі характеристики, наявні у більшості мов.

9. Логічний напрям сформувався:

- а) на початку XIX ст.;
- б) в кінці XIX ст.;
- в) на початку XX ст.

10. Представниками логічного напрямку в Росії є:

- а) О.Пешковський, О.Шахматов;
- б) Н.Греч, П.Перевлеский, Ф.Буслаєв;
- в) Н.Крушевський, О.Томсон.

11. Який напрям ототожнює мовні форми з логічними:

- а) натуралістичний;
- б) психологічний;
- в) логічний.

12. Які прийоми поділяються на соматичні, пневматичні та електроакустичні:

- а) статистичні;
- б) експериментально-фонетичні;
- в) математичні.

13. Відтворення, репродукції, подібні на позначувані предмети це:

- а) знаки-сигнали;
- б) знаки-символи;
- в) знаки-копії.

14. При застосуванні якого прийому одиниці одного рівня використовуються як засіб лінгвістичного аналізу одиниць іншого рівня:

- а) лінгвістичної географії;
- б) міжрівневої інтерпретації;
- в) зовнішньої інтерпретації.

15. Який прийом полягає у тому, що значення слова вивчається в тісному зв'язку з реалемою, яку слово називає:

- а) тематичних груп;
- б) «слів і речей»;
- в) нормативно-стильових характеристик.

XIII ВАРІАНТ

1. Хто вперше протиставив фонетику та фонологію:

- а) Н.Трубецкой;
- б) Е.Сепір;
- в) В.Гумбольдт.

2. Нове значення, що виникає в похідному слові внаслідок поєднання мотивуючої основи з формантом називається:

- а) граматичним;
- б) лексичним;

в) словотвірним.

3. Розділ мовознавства, що вивчає фразеологічний склад мови, називається:

а) лексикологія;

б) фразеологія;

в) етимологія.

4. Засновником Харківської ЛШ є:

а) Б.де Куртене;

б) П.Фортунатов;

в) О.Потебня.

5. Хто вперше при вивченні синтаксису поєднав порівняльний метод з історичним:

а) О.Потебня;

б) В.Вундт;

в) Ф.Боас.

6. Г.Штайнталь, О.Потебня, В.Вундт є представниками:

а) логічного;

б) психологічного;

в) натуралістичного напряму.

7. Формування трансформаційного методу як єдиної системи, належить:

а) Л.Єльмслеву;

б) Ф.Боасу;

в) Н.Хомському.

8. Засновником мовної типології вважають:

а) Ф.де Сосюра;

б) В.Гумбольдта;

в) Б.де Куртене.

9. Методологічною базою Радянського мовознавства став:

а) біхевіоризм;

б) трансцедентальний ідеалізм;

в) діалектичний і історичний матеріалізм.

10. Прийом «Слів і речей» був запропонований:

а) Р.Мерінгером і Г.Шухардтом;

б) Ф.де Сосюром та Б.де Куртене;

в) Ф.Боасом та Б.Уорфом.

11. Описовий, порівняльний і нормативно-стилістичний – це:

а) основні математичні;

б) основні статистичні;

в) основні лінгвістичні методи-аспекти.

12. Який з видів інтерпретації є найважливішим:

а) філософський;

б) іманентний;

в) емпіричний.

13. Суттєві властивості, наявні в усіх мовах, називаються:

а) мовними збігами;

б) мовними універсаліями;

в) мовними спорідненостями.

14. Лінія, нанесена на лінгвістичну карту, що показує територіальне поширення мовного явища, називається:

- а) графіком;
- б) кресленням;
- в) ізоглосою.

15. Метод лінгвогеографії, встановлення генетичної тотожності, реконструкція праформ, є найважливішими прийомами:

- а) історико-порівняльного методу;
- б) зіставного методу;
- в) порівняльно-історичного методу.

XIV ВАРІАНТ

1. Першим вченим, що приступив до створення порівняльної граматики на базі зближень між санскритом і мовами Європи, є:

- а) Ф.Бопп;
- б) Р.Раск;
- в) О.Востоков.

2. Укладачами праці «Курс загальної лінгвістики» є:

- а) Б.де Куртене та Ф.де Сосюр;
- б) Ш.Балі та А.Сеше;
- в) Ф.де Сосюр та Ш.Балі.

3. Засновниками європейської етнолінгвістики є:

- а) Е.Сепір, Ф.Боас;
- б) Е.Кассіер, І.Трір, Л.Вайсгербер;
- в) Ф.Бопп, Р.Раск.

4. Л.Вайсгербер прагнув, щоб уся Європа була поділена на держави за принципом:

- а) мови;
- б) історії;
- в) мовлення.

5. Основоположником порівняльно-історичного методу на слов'янському мовному матеріалі є:

- а) Ф.Бопп;
- б) В.Гумбольдт;
- в) О.Востоков.

6. Відкрив закон другого зсуву приголосних:

- а) Я.Грімм;
- б) Р.Раск;
- в) А.Мейє.

7. Науково поставлений дослід, що дозволяє слідкувати за функціонуванням досліджуваного явища, відтворюючи його кожен раз у точно врахованих умовах, називається:

- а) дослідом;
- б) спостереженням;

в) експериментом.

8. Найважливішим методом дослідження є:

- а) описовий;
- б) лінгвостатистичний;
- в) філософський.

9. Завданням лінгвістичної географії є:

- а) точне вивчення ізоглос і зон поширення мовних явищ;
- б) точне вивчення лексики;
- в) точне вивчення зон поширення морфем та лексем.

10. Яка праця стала першим науковим описом групи діалектів:

- а) «Курс загальної лінгвістики» Ф.де Сосюра;
- б) «Мова і думка» О.Потебні;
- в) «Німецька граматики» Я.Грімма.

11. Представниками напрямку «Слів і речей» є:

- а) Ф.Бопп, Р.Раск;
- б) Р.Мерінгер, Г.Шухардт;
- в) Ф.Боас, Е.Сепір.

12. Про кого йде мова: Вони вважали, що майбутнє культури можливе лише у зв'язку з лінгвістикою, з наукою про речі:

- а) представники натуралістичного напрямку;
- б) представники психологічного напрямку;
- в) представники напрямку «Слів і речей».

13. Про яку публікацію йде мова: Журнал надав свої сторінки етнографам, археологам, етимологам:

- а) про працю «Мова»;
- б) про журнал «Слова і речі»;
- в) про книгу «Мова і думка».

14. Завершіть правильно фразу: «Якщо кількість спільних частин слів перевищує кількість спільних слів, то такі мови...»:

- а) неспоріднені;
- б) споріднені.

15. Найважливішим інструментом встановлення спорідненості мов є:

- а) зіставний;
- б) порівняльно-історичний;
- в) історико-порівняльний метод.

XV ВАРІАНТ

1. Хто відкидав компаративістику, вважаючи що мови є витвором психічних індивідуальностей:

- а) Р.Раск;
- б) Ф.Бопп;
- в) Г.Шухардт.

2. Авторами діалектологічного атласу Німеччини є:

- а) Г.Венкер, Ф.Вреде;
- б) К.Яберг, І.Юд;

в) Е.Едмон, Ж.Жільєрон.

3. Продовжіть фразу: «Якщо Г.Венкер використовував анкетування, то французький атлас містить матеріали, здобуті...»

- а) методом запису на місцях;
- б) завдяки розісланим анкетам;

4. Остання фраза «Курсу загальної лінгвістики»: «Лінгвістика має єдиним об'єктом мову, досліджувану в собі і для себе» належить найімовірніше:

- а) Ф.де Сосюру;
- б) Ш.Балі та А.Сеше;
- в) В.Гумбольдту.

5. Яка наука досліджує зв'язок мови та мислення:

- а) етнолінгвістика;
- б) металінгвістика;
- в) психолінгвістика.

6. Група молодих вчених Лейпцизького університету сформувала у мовознавстві напрям:

- а) психологічний;
- б) логічний;
- в) молодограматичний.

7. Автором теорії-класифікації «Родовідного дерева» є:

- а) Ф.Царнке;
- б) А.Шлайхер;
- в) Ф.Бопп.

8. Хто запропонував значок астеріскус (*) для позначення гіпотетичних форм:

- а) А.Шлайхер;
- б) Я.Грімм;
- в) О.Востоков.

9. Засновник Харківської ЛШ належав до:

- а) молодограматичного;
- б) психологічного;
- в) натуралістичного напрямку.

10. Вільгельм Вундт є представником:

- а) психологічного;
- б) молодограматичного;
- в) логічного напрямку.

11. Застосовуючи який прийом, синтаксичну структуру вивчають з позиції її морфологічної наповненості:

- а) прийом морфемної морфології;
- б) прийом дистрибутивної методики;
- в) прийом морфологічного синтаксису.

12. Прийоми валентності, оточень та дистрибутивних формул об'єднує у собі:

- а) дистрибутивна методика;
- б) внутрішня інтерпретація;

в) зовнішня інтерпретація.

13. Поштовхом до зародження ПІМу стало знайомство із:

- а) санскритом;
- б) латинською та грецькою мовами;
- в) слов'янськими мовами.

14. Основоположниками ПІМу є:

- а) Ф.Боас, Б.Уорф, Е.Сепір;
- б) Ф.Бопп, Р.Раск, Я.Грімм, О.Востоков;
- в) Ф.де Сосюр, Б.де Куртене, О.Потебня.

15. ПІМ оформився:

- а) на початку ХІХ ст.;
- б) у кінці ХІХ ст.;
- в) на початку ХХ ст.

ХVІ ВАРІАНТ

1. Мовознавець А.Шлайхер є представником:

- а) логічного;
- б) натуралістичного;
- в) молодограматичного напрямку.

2. У старослов'янських текстах давньоруські відповідники називалися:

- а) глосами;
- б) словниками;
- в) поясненнями.

3. Фарахаді та Сібавейхі є представниками:

- а) давньогрецького;
- б) римського;
- в) арабського мовознавства.

4. Про яке мовознавство йде мова: Для слова верблюду у них було тисяча синонімів:

- а) китайське;
- б) арабське;
- в) давньогрецьке мовознавство.

5. Єдиною мовою, яку протягом Середньовіччя вивчали у Європі, була:

- а) давньогрецька;
- б) хетська;
- в) латинська.

6. Л.Щерба, Е.Поліванов, Б.Ларін, В.Виноградов були учнями та послідовниками:

- а) Ф.де Сосюра;
- б) Б.де Куртене,
- в) А.Бараннікова.

7. При порівняльно-історичному вивченні досліджуються факти:

- а) споріднених;
- б) неспоріднених мов.

8. При дослідженні найдавнішої фіксації мовних явищ використовують прийом:

- а) відносної;
- б) абсолютної хронології.

9. Найдавнішою пам'яткою староіндійської літератури є:

- а) «Рігведа»;
- б) «Веди»;
- в) «Самаведа».

10. Найвідомішим автором санскритської граматики є:

- а) В.Катьяяна;
- б) Бхартхарі;
- в) Паніні.

11. Назва граматики «Аштадг'яї» перекладається як укладена з:

- а) десяти;
- б) дев'яти;
- в) восьми книг.

12. Скільки частин мови виділяли давні індійці:

- а) дві;
- б) чотири;
- в) три.

13. Чи дали назви давні індійці виділеним ними семи відмінкам:

- а) вони їх нумерували;
- б) так;

14. Про кого йде мова: Створена ними лінгвістична термінологія ввійшла в ужиток багатьох народів Європи:

- а) епікурейців;
- б) стоїків;
- в) аналогістів.

15. Техніка якого методу складається з процедур порівняння мовних явищ споріднених мов та їх розгляд в історичному аспекті:

- а) історико-порівняльного;
- б) зіставного;
- в) порівняльно-історичного.

XVII ВАРІАНТ

1. Прийом понятійного поля прийнято називати полем:

- а) Й.Тріра;
- б) Р.Якобсона;
- в) Н.Амосової.

2. Прийом семантичної валентності слова ще називають:

- а) полем Й.Тріра;
- б) полем В.Порціга;
- в) полем Н.Хомського.

3. Споріднені мови та їх класифікацію вивчає:

- а) історико-порівняльне;

б) порівняльно-історичне;

в) зіставне мовознавство.

4. Аналіз, який виходить із того, що його одиницями виступають мовні одиниці більш широкі, ніж сама досліджувана одиниця, називається:

а) компонентним;

б) контекстним.

5. Які хронологічні рамки охоплює мовознавство Нового часу:

а) XVIII – XIX ст.;

б) XVII – XVIII ст.;

в) XIX – XX ст.

6. У словнику І Аделунга як мовний приклад молитву «Отче наш» подано:

а) на 200 мовах;

б) на 500 мовах;

в) на 250 мовах.

7. Із скількох розділів складається твір «Російська граматика»

М.Ломоносова:

а) п'яти;

б) трьох;

в) шести.

8. Першим прихильником раціональної штучної мови виступив:

а) Е.Дюркгейм;

б) Ф.Боас;

в) Р.Декарт.

9. Яка із штучних мов отримала найбільше поширення:

а) воляпюк;

б) есперанто;;

в) ідо.

10. Корені слів есперанто на 60% взяті із :

а) слов'янських;

б) германських;

в) романських мов.

11. Який прийом базується на вивченні територіального поширення окремих слів, виявлення діалектних і мовних зон:

а) нормативно-стильових характеристик;

б) лінгвістичної географії;

в) тематичних груп.

12. З якою наукою найтісніше пов'язане мовознавство:

а) біологією;

б) логікою;

в) філософією.

13. Термін «інтерпретація» перекладається як:

а) пояснення;

б) вивчення;

в) літопис.

14. Завершіть речення: Наукове пізнання буде не повним, якщо спостереження, експеримент і моделювання не завершаться:

- а) аналізом;
- б) інтерпретацією;
- в) вивчення.

15. Комбінація символів, що зображає об'єкти, чи уявлення про них, називається:

- а) кресленням;
- б) моделлю-зразком;
- в) формулою.

XVIII ВАРІАНТ

1. Пам'ятка «Веди» складається з:

- а) двох збірок;
- б) трьох збірок;
- в) чотирьох збірок.

2. Основною причиною вивчення давніми індійцями мовознавства є:

- а) потреба нормалізувати мову;
- б) захистити від сторонніх впливів;
- в) мова «Вед» стала відрізнятися від розмовної, народної мови.

3. Із скількох книг складається відома праця Паніні:

- а) трьох;
- б) десяти;
- в) восьми.

4. Основи етимології були закладені:

- а) олександрійцями;
- б) стоїками;
- в) аномалістами.

5. Чи дали давні індійці назви відмінкам:

- а) лише позначили як «перший», «другий» і т. д.;
- б) так.

6. Інваріантно-метамовні логічні прийоми аналізу мови та варіантно-мовні входять до складу:

- а) прийомів внутрішньої інтерпретації;
- б) артикуляційно-акустичних прийомів;
- в) логічних прийомів лінгвістичного аналізу.

7. Які серед названих функцій мови вважаються найважливішими:

- а) референтна, метамовна;
- б) комунікативна, когнітивна;
- в) емотивна, фатична.

8. Яка функція мови служить засобом вираження і виховання прекрасного:

- а) естетична чи поетична;
- б) фатична ;
- в) волюнтативна.

9. Про кого йде мова: Його брат Олександр доставляв йому матеріал для вивчення мов американських індіців:

- а) В.Гумбольдта;
- б) А.Шлайхера;
- в) Й.Гердера.

10. Продовжіть відоме визначення: «Мова народу є його дух, а дух народу є...»:

- а) його історія;
- б) його культура;
- в) його мова.

11. Центральною у вченні В.Гумбольдта стала проблема:

- а) внутрішньої форми слова;
- б) внутрішньої форми мови;
- в) внутрішньої форми мовлення.

12. В основу своєї морфологічної класифікації В.Гумбольдт кладе:

- а) структуру слова;
- б) граматичне значення;
- в) лексичне значення.

13. На думку В.Гумбольдта найбільш «досконаліми» є мови:

- а) аглютинативні;
- б) інкорпоративні;
- в) флективні.

14. Модельний, лабораторний і соціальний – це три види:

- а) аналізу;
- б) експерименту;
- в) моделювання.

15. Науково поставлений дослід, що дозволяє слідкувати за функціонуванням досліджуваного явища, відтворюючи його кожен раз у точно врахованих умовах, називається:

- а) експериментом;
- б) моделюванням;
- в) спостереженням.

XIX ВАРІАНТ

1. Планомірне ат цілеспрямоване сприйняття, що дозволяє визначити непомітні деталі, необхідні для дослідження, називаються:

- а) експериментом;
- б) спостереженням;
- в) моделюванням.

2. Вона може бути словесною і символічною:

- а) процедура аналізу;
- б) фіксація результатів спостереження;
- в) методика вивчення.

3. Спостереження, експеримент та моделювання є:

- а) найважливішими способами дослідження;

- б) найважливішими способами систематизації;
- в) найважливішими способами опису.

4. З'ясування підстави зіставлення, зіставна інтерпретація і типологічна характеристика є:

- а) основними прийомами порівняльно-історичного вивчення мов;
- б) основними прийомами співставного вивчення мов;
- в) основними прийомами історично-порівняльного вивчення мов.

5. Найбільш «недосконалою», на думку Гумбольдта, є:

- а) вірменська;
- б) німецька;
- в) китайська мова.

6. Порівняльно-історичний метод оформився у:

- а) першій чверті ХІХ ст.;
- б) другій половині ХІХ ст.;
- в) у ХХ ст.

7. Особливу роль у формуванні порівняльно-історичного методу мало знайомство із:

- а) старослов'янською мовою;
- б) латинською та старогрецькою мовами;
- в) санскритом.

8. Найвидатнішим автором санскритської граматики є:

- а) Бхартріхарі;
- б) Паніні;
- в) Катьяяна.

9. Давньоіндійські мовознавці виділяли:

- а) п'ять;
- б) чотири;
- в) дві частини мови.

10. Який діалог Платона присвячений дискусії між прихильниками «фісеї» та «тесеї»:

- а) «Кратил»;
- б) «Епіктет»;
- в) «Епікур».

11. Найвідомішим мовознавцем республіканського Риму є:

- а) Н.Фігул;
- б) М.Варрон;
- в) Е.Донат.

12. Кого вважають основоположником римської граматичної термінології:

- а) Палемона;
- б) Варрона;
- в) Доната.

13. Основоположниками порівняльно-історичного методу є:

- а) Р.Раск, Ф.Бопп, Я.Грімм, О.Востоков;
- б) Ф.Боас, Е.Сепір, Б.Уорф;
- в) Б.де Куртене, Ф.де Сосюр, В.Гумбольдт.

14. Продовжіть думку: «Мова – загальна, абстрактна, а мовлення...»:

- а) єдине;
- б) окреме, конкретне;
- в) єдине, загальне.

15. Засновником методу лінгвогеографії є:

- а) Ж.Жільєрон;
- б) Г.Венкер;
- в) М.Бартолі.

XX ВАРІАНТ

1. Лінгвісти О.Потебня, В.Вундт, Г.Штайнталь є представниками напрямку:

- а) логічного;
- б) психологічного;
- в) натуралістичного.

2. Представники якого напрямку вважали основним в лінгвістиці співвідношення логіки та граматики:

- а) молодограматичного;
- б) психологічного;
- в) логічного.

3. Чиї філософські засади формувались під впливом ідей Канта, Фіхте, Шеллінга:

- а) Ф.де Сосюра;
- б) В.Гумбольдта;
- в) К.Бругмана.

4. А.Лескін, К.Бругман, Г.Пауль є представниками напрямку:

- а) молодограматичного;
- б) логічного;
- в) натуралістичного.

5. Найвідомішим представником психологічного напрямку є:

- а) Ф.де Сосюр;
- б) В.Гумбольдт;
- в) Г.Штайнталь.

6. Прагнення розглядати мову з естетичної точки зору найбільш притаманне представникам:

- а) естетичного ідеалізму;
- б) натуралістичного напрямку;
- в) психологічного напрямку.

7. При порівняльно-історичному вивченні досліджуються факти:

- а) неспоріднених мов;
- б) споріднених мов.

8. Відтворення, репродукції подібні на позначувані предмети – це:

- а) знаки-сигнали;
- б) знаки-копії;
- в) знаки-символи.

9. Термін «метод» перекладається як:

- а) навчання;
- б) спосіб навчання;
- в) шлях дослідження.

10. Лінгвістичний метод – це:

- а) шлях оптимального дослідження;
- б) система прийомів, що викристалізувалася в процесі дослідження мови;
- в) процес дослідження мови.

11. Який з методів застосовують для вивчення споріднених мов:

- а) філософський;
- б) історико-порівняльний;
- в) порівняльно-історичний.

12. Формування ПІМ пов'язано з появою:

- а) порівняльно-історичного методу;
- б) структурного мовознавства;
- в) ареального мовознавства.

13. Філософською методологічною категорією вітчизняного мовознавства є:

- а) трансцендентальний ідеалізм;
- б) діалектичний матеріалізм;
- в) позитивізм.

14. Які мови виключають використання ПІМу:

- а) індоевропейські;
- б) угро-фінські;
- в) індіанські мови Америки.

15. Загальне мовознавство має ще назву:

- а) філософія мови;
- б) методика мови;
- в) культура мови.

XXI ВАРІАНТ

1. Організатором Казанської лінгвістичної школи є:

- а) П.Фортунатов;
- б) Б. де Куртене;
- в) О.П'єшковський.

2. Найвидатнішими представниками Казанської ЛШ є:

- а) О.Потебня, В.Гумбольдт;
- б) Г.Штайнталь, О.Шахматов;
- в) Н.Крушевський, В.Богородицький.

3. Н.Крушевському належить розробка теорії про:

- а) фонему;
- б) морфему;
- в) лексему.

4. Кому належить визначення фонему як психічного еквівалента звуку:

- а) М.Богородицькому;
- б) Б.де Куртене;

в) П.Фортунатову.

5. Прийоми лексикографічної статистики, стилю статистики та прийоми виміру тексту належать до:

- а) позиційних прийомів;
- б) статистичного вивчення;
- в) семантичного поля.

6. Знаки, що використовуються для передачі абстрактного змісту, називаються:

- а) знаки-символи;
- б) знаки-копії;
- в) знаки-сигнали.

7. Кого називають артиграфами:

- а) авторів підручників латинської мови;
- б) авторів грецької граматики;
- в) авторів підручників латинської граматики.

8. Завдяки якому автору до нас дійшли відомості про дискусію між аналогістами і анімалістами:

- а) М.Варрону;
- б) Н.Фігулу;
- в) К.Палемону.

9. Засновником вчення про правило узгодження часів вважають:

- а) Доната;
- б) Палемона;
- в) Прісціана.

10. Якщо одиницями аналізу виступають мовні одиниці більш широкі, ніж сама досліджувана одиниця, то мова йде про:

- а) компонентний аналіз;
- б) контекстуальний аналіз.

11. Цей прийом згодом став застосовуватися у етнографічних дослідженнях і тлумачних словниках:

- а) внутрішньої інтерпретації;
- б) тематичних груп;
- в) «слів і речей».

12. Окремі мови або групи споріднених мов вивчає:

- а) загальне мовознавство;
- б) конкретне мовознавство.

13. Формування порівняльно-історичного мовознавства пов'язано з появою:

- а) порівняльно-історичного методу;
- б) структурного мовознавства;
- в) ареальної лінгвістики.

14. Філософською методологічною категорією вітчизняного мовознавства є:

- а) трансцендентальний ідеалізм;
- б) категорія діалектичного матеріалізму;
- в) позитивізм.

15. Які мови виключають використання порівняльно-історичного методу:

- а) індо-європейські;
- б) угро-фінські;
- в) індіанські мови Америки.

XXII ВАРІАНТ

1. Встановленню авторства сприяє застосування:

- а) опозиційного прийому;
- б) дистрибутивної методики;
- в) вивчення статистичних параметрів стилю.

2. Засновником лінгвосеміотики є:

- а) О.Потебня;
- б) В.Поржезінський;
- в) Ф.де Сосюр.

3. До знакового рівня належать:

- а) склад, фонема;
- б) словосполучення, слово, морфема;
- в) речення, фонема.

4. Теорія мови у Давній Греції спершу була складовою частиною:

- а) філософії;
- б) психології;
- в) логіки.

5. Скільки частин мови виділяв Платон:

- а) три;
- б) дві;
- в) п'ять.

6. Чиє визначення речення стало класичним:

- а) А.Дискола;
- б) Д.Фракійця;
- в) Арістотеля.

7. Причину системності мови аналогісти вбачали у пануванні:

- а) аналогії;
- б) аномалії;
- в) синхронії.

8. Завершіть відому цитату В.Гумбольдта: «Мова народу є його дух, а дух народу є...»

- а) його мислення;
- б) його мова;
- в) його творчість.

9. Соціологічний напрям представлений в основному:

- а) французькою школою;
- б) англійською;
- в) американською школою мовознавців.

10. При якому методі історичний аспект не має значення:

- а) порівняльно-історичному;

- б) історико-порівняльному;
- в) зіставному.

11. Встановлення підстави зіставлення, зіставна інтерпретація і типологічна характеристика є основними прийомами:

- а) зіставного;
- б) порівняльно-історичного;
- в) історико-порівняльного вивчення мов.

12. Наука, що вивчає структуру та функції різних знакових систем називається:

- а) фонологія;
- б) лінгвосеміотика;
- в) семіотика.

13. Знаки, що використовуються для передачі абстрактного змісту, називаються:

- а) знаки-символи;
- б) знаки-копії;
- в) знаки-сигнали.

14. Кого називають артиграфами:

- а) авторів підручників латинської мови;
- б) авторів грецької граматики;
- в) авторів підручників латинської граматики.

15. Завдяки якому автору до нас дійшли відомості про дискусію між аналогістами і анімалістами:

- а) М.Варрону;
- б) Н.Фігулу;
- в) К.Палемону.

XXIII ВАРІАНТ

1. Спостереження, експеримент і моделювання повинні завершитися:

- а) інтерпретацією даних;
- б) статистичним дослідженням;
- в) моделюванням.

2. Який з видів інтерпретації є найбільш важливим:

- а) іманентна;
- б) емпірична;
- в) філософська.

3. Внутрішні причини мовних змін виявляються у тенденції до:

- а) економії мовних засобів;
- б) контактування мов;
- в) розвитку матеріальної та духовної культури.

4. Найбільш податливою до мовних змін є:

- а) лексична система;
- б) фонетична;
- в) синтаксична.

5. Хто здійснив дихотомічний поділ мова-мовлення:

- а) Б.де Куртене;
- б) Ф.де Сосюр;
- в) П.Фортунатов.

6. Ф. де Сосюр дав визначення мови як:

- а) структури знаків;
- б) системи знаків;
- в) відношення знаків.

7. Другим перехрестям у лінгвістиці, на думку де Сосюра є протиставлення:

- а) мови і мовлення;
- б) синхронії і діахронії;
- в) аналогії і аномалії.

8. Представниками американської етнолінгвістики є:

- а) Е.Сепір, Б.Уорф, Ф.Боас;
- б) Г.Ульдаль, В.Брендаль;
- в) О.Потебня, В.Вундт.

9. Хто вважав, що сприйняття фактів і ставлення до світу є вивідними з мови:

- а) Б.Уорф, Е.Сепір;
- б) В.Гумбольдт, О.Потебня.
- в) П.Фортунатов, Б.де Куртене.

10. Запозичення, схрещення та утворення змішаних мов є результатом:

- а) впливу мови на культуру;
- б) міжмовних контактів;
- в) соціальної зумовленості мови.

11. Хто в історії лінгвістики здійснив дихотомічний поділ мова-мовлення:

- а) Б.де Куртене;
- б) Ф.Бопп;
- в) Ф.де Сосюр.

12. Виберіть правильне протиставлення мови та мовлення:

- а) мова психічне явище – мовлення психофізичне;
- б) мова психічне явище – мовлення психологічне.

13. Хто розрізняв такі чотири аспекти теорії мови: узус, акт, норма і схема:

- а) Б.Уорф;
- б) Л.Єльмслев;
- в) Ф.де Сосюр.

14. Сукупність усіх оточень, у яких зустрічається досліджуваний елемент, називається:

- а) дистрибуцією;
- б) структурою;
- в) синтаксемою.

15. Яка методика включає такі прийоми: валентності, оточень, дистрибутивних формул:

- а) парадигматична методика;
- б) методика компонентного аналізу;

в) дистрибутивна методика.

XXIV ВАРІАНТ

1. Хто вважав, що примус є основною формою зв'язку мови з людиною:

- а) О.Конт;
- б) Е.Дюркгейм;
- в) Б.де Куртене.

2. Основоположником соціологічного напрямку у французькій лінгвістиці є:

- а) А.Ерну;
- б) А.Мейє;
- в) П.Лафарг.

3. А.Мейє вважав, що ПІМ слід застосовувати:

- а) для виявлення відповідностей;
- б) для реконструкції праформ;
- в) для протиставлення форм.

4. Послідовниками А.Мейє є:

- а) Б.де Куртене, Ф.де Сосюр;
- б) М.Граммон, Ж.Вандрієс, М.Коен;
- в) О.Потебня, О.Шахматов.

5. Суть якого прийому полягає в тому, що через вивчення встановлюється давність одного явища стосовно іншого:

- а) текстологічного;
- б) прийому відносної хронології;
- в) позиційного прийому.

6. Загальне мовознавство має ще назву:

- а) філософія мови;
- б) методика мови;
- в) культура мови.

7. В основі якого аналізу лежить методика перекладу з природної мови на семантичну чи метамову:

- а) в основі інваріантно-семантичного аналізу;
- б) в основі варіантно-семантичного аналізу.

8. Засновником мовної типології вважають:

- а) Ф.де Сосюра;
- б) В.Гумбольдта;
- в) Б.де Куртене.

9. Методологічною базою Радянського мовознавства став:

- а) біхевіоризм;
- б) трансцедентальний ідеалізм;
- в) діалектичний і історичний матеріалізм.

10. Прийом «Слів і речей» був запропонований:

- а) Р.Мерінгером і Г.Шухардтом;
- б) Ф.де Сосюром та Б.де Куртене;
- в) Ф.Боасом та Б.Уорфом.

11. Описовий, порівняльний і нормативно-стилістичний – це:

- а) основні математичні;
- б) основні статистичні;
- в) основні лінгвістичні методи-аспекти.

12. Який з видів інтерпретації є найважливішим:

- а) філософський;
- б) іманентний;
- в) емпіричний.

13. Суттєві властивості, наявні в усіх мовах, називаються:

- а) мовними збігами;
- б) мовними універсаліями;
- в) мовними спорідненостями.

14. Лінія, нанесена на лінгвістичну карту, що показує територіальне поширення мовного явища, називається:

- а) графіком;
- б) кресленням;
- в) ізоглосою.

15. Метод лінгвогеографії, встановлення генетичної тотожності, реконструкція праформ, є найважливішими прийомами:

- а) історико-порівняльного методу;
- б) зіставного методу;
- в) порівняльно-історичного методу.

XXV ВАРІАНТ

1. Найважливішими функціями мови є:

- а) референтна;
- б) комунікативна;
- в) емотивна.

2. Якщо точну дату фіксації мовних явищ встановити неможливо, то у мовознавстві застосовують прийом:

- а) прийом «слів та речей»;
- б) прийом абсолютної хронології;
- в) прийом відносної хронології.

3. Наука, що вивчає проблеми, пов'язані із соціальною природою мови, її суспільними функціями, називається:

- а) стило статистика;
- б) соціолінгвістика;
- в) лінгвосеміотика.

4. Класична філологія як галузь науки сформувалась у епоху:

- а) Відродження;
- б) Середньовіччя;
- в) Нового часу.

5. До мов matrices Й.Скалігер зараховує:

- а) латинську, грецьку, тевтонську, слов'янську;
- б) французьку, іспанську, датську;

в) фінську, баскську, тевтонську.

6. Єдиною книжною мовою Середньовічної Європи була:

- а) грецька мова;
- б) латинська мова;
- в) французька мова.

7. Епоха Відродження припадає на:

- а) XII – XIII ст.;
- б) XIV – XVI ст.;
- в) XVII – XVIII ст.

8. Найважливішим методом дослідження є:

- а) описовий;
- б) лінгвостатистичний;
- в) філософський.

9. Завданням лінгвістичної географії є:

- а) точне вивчення ізоглос і зон поширення мовних явищ;
- б) точне вивчення лексики;
- в) точне вивчення зон поширення морфем та лексем.

10. Яка праця стала першим науковим описом групи діалектів:

- а) «Курс загальної лінгвістики» Ф.де Сосюра;
- б) «Мова і думка» О.Потебні;
- в) «Німецька граматики» Я.Грімма.

11. Представниками напряму «Слів і речей» є:

- а) Ф.Бопп, Р.Раск;
- б) Р.Мерінгер, Г.Шухардт;
- в) Ф.Боас, Е.Сепір.

12. Про кого йде мова: Вони вважали, що майбутнє культури можливе лише у зв'язку з лінгвістикою, з наукою про речі:

- а) представники натуралістичного напряму;
- б) представники психологічного напряму;
- в) представники напряму «Слів і речей».

13. Про яку публікацію йде мова: Журнал надав свої сторінки етнографам, археологам, етимологам:

- а) про працю «Мова»;
- б) про журнал «Слова і речі»;
- в) про книгу «Мова і думка».

14. Завершіть правильно фразу: «Якщо кількість спільних частин слів перевищує кількість спільних слів, то такі мови...»:

- а) неспоріднені;
- б) споріднені.

15. Найважливішим інструментом встановлення спорідненості мов є:

- а) зіставний;
- б) порівняльно-історичний;
- в) історико-порівняльний метод.

XXVI ВАРІАНТ

1. Фонематичну підсистему мови складають:

- а) фонеми;
- б) морфеми;
- в) лексеми.

2. Римляни датували виникнення римської граматичної науки:

- а) 168 р. н. е.
- б) 168 р. до н.е.
- в) 156 р. до н. е.

3. Найвідомішими мовознавцями республіканського Риму є:

- а) Нігідій Фігул;
- б) Кратес із Малоса;
- в) Марк Варрон.

4. Хто створив зразок латинської шкільної граматики:

- а) К.Палемон;
- б) Д.Фракієць;
- в) Е.Донат.

5. «Батьком» латинського синтаксису прийнято вважати:

- а) Е.Доната;
- б) М.Варона;
- в) Прісціана.

6. Застосування термінів буквенної символіки, схем, креслень характерно для:

- а) вербальних;
- б) невербальних способів опису;
- в) логіко-психологічних прийомів.

7. Описовий, порівняльний і нормативний методи-аспекти належать до:

- а) описового методу;
- б) статистичного методу;
- в) основних лінгвістичних методів.

8. Хто запропонував значок астеріскус (*) для позначення гіпотетичних форм:

- а) А.Шлайхер;
- б) Я.Грімм;
- в) О.Востоков.

9. Засновник Харківської ЛШ належав до:

- а) молодограматичного;
- б) психологічного;
- в) натуралістичного напрямку.

10. Вільгельм Вундт є представником:

- а) психологічного;
- б) молодограматичного;
- в) логічного напрямку.

11. Застосовуючи який прийом, синтаксичну структуру вивчають з позиції її морфологічної наповненості:

- а) прийом морфемної морфології;

- б) прийом дистрибутивної методики;
- в) прийом морфологічного синтаксису.

12. Прийоми валентності, оточень та дистрибутивних формул об'єднує у собі:

- а) дистрибутивна методика;
- б) внутрішня інтерпретація;
- в) зовнішня інтерпретація.

13. Поштовхом до зародження ПІМу стало знайомство із:

- а) санскритом;
- б) латинською та грецькою мовами;
- в) слов'янськими мовами.

14. Основоположниками ПІМу є:

- а) Ф.Боас, Б.Уорф, Е.Сепір;
- б) Ф.Бопп, Р.Раск, Я.Грімм, О.Востоков;
- в) Ф.де Сосюр, Б.де Куртене, О.Потебня.

15. ПІМ оформився:

- а) на початку ХІХ ст.;
- б) у кінці ХІХ ст.;
- в) на початку ХХ ст.

XXVII ВАРІАНТ

1. Напрямок американської дескриптивної лінгвістики сформувався:

- а) на початку ХІХ ст.
- б) на початку ХХ ст.
- в) в кінці ХІХ ст.

2. Засновниками американської дескриптивної лінгвістики є:

- а) Х.Ульдаль, Л.Єльмслев;
- б) Ф.Боас, Е.Сепір, Л.Блумфільдт;
- в) А.Мартіне, Л.Єльмслев.

3. Авторами «гіпотези лінгвістичної відносності» є:

- а) Ф.Боас, Б.де Куртене;
- б) О.Потебня, П.Фортунатов;
- в) Е.Сепір, Б.Уорф.

4. В історії американського мовознавства ця книга займає таке місце як «Курс загальної лінгвістики» у європейському мовознавстві, це:

- а) книга Л.Блумфілда «Мова»;
- б) О.Потебні «Мова і думка»;
- в) Б.Сепіра «Мова».

5. Прийоми внутрішньої реконструкції і хронологізації, діалектографії, культурно-історичної інтерпретації налужать до найважливіших прийомів:

- а) порівняльно-історичного;
- б) описового;
- в) історико-порівняльного методу.

6. Вивчення історії тексту, встановлення основного тексту, авторство та час написання є метою такої дисципліни як:

- а) філологія;
- б) текстологія;
- в) лінгвогеографія.

7. Серед основних функцій мови найчастіше виділяють:

- а) метамовну, конотативну;
- б) референтну, кумулятивну;
- в) комунікативну, мислеоформлювальну.

8. При дослідженні найдавнішої фіксації мовних явищ використовують прийом:

- а) відносної;
- б) абсолютної хронології.

9. Найдавнішою пам'яткою староіндійської літератури є:

- а) «Рігведа»;
- б) «Веди»;
- в) «Самаведа».

10. Найвідомішим автором санскритської граматики є:

- а) В.Катьяяна;
- б) Бхартхарі;
- в) Паніні.

11. Назва граматики «Аштадг'яї» перекладається як укладена з:

- а) десяти;
- б) дев'яти;
- в) восьми книг.

12. Скільки частин мови виділяли давні індійці:

- а) дві;
- б) чотири;
- в) три.

13. Чи дали назви давні індійці виділеним ними семи відмінкам:

- а) вони їх нумерували;
- б) так;

14. Про кого йде мова: Створена ними лінгвістична термінологія ввійшла в ужиток багатьох народів Європи:

- а) епікурейців;
- б) стоїків;
- в) аналогістів.

15. Техніка якого методу складається з процедур порівняння мовних явищ споріднених мов та їх розгляд в історичному аспекті:

- а) історико-порівняльного;
- б) зіставного;
- в) порівняльно-історичного.

XXVIII ВАРІАНТ

1. Лінійні, контекстні зв'язки слова, його сполучуваність – це:

- а) парадигматичні;
- б) синтагматичні відношення.

2. До Празького лінгвістичного гуртка належать:

- а) Г.Ульдаль, Л.Єльмслев;
- б) Б.Трнка, Б.Гавранек, В.Скалічка;
- в) Ф.Боас, Б.Уорф.

3. Яку працю вважають першою фонологічною енциклопедією ХХ століття:

- а) «Курс загальної лінгвістики» Ф.де Сосюра;
- б) «Основи фонології» Н.Трубецкого;
- в) «Мова» Е.Сепіра.

4. Хто вперше дав визначення мор фонемі:

- а) Г.Ульдаль;
- б) Ф.Боас;
- в) Н.Трубецкой.

5. Автором теорії актуального членування речення є:

- а) В.Матезіус;
- б) А.Шлайхер;
- в) В.Гумбольдт.

6. Характерною ознакою цієї методики є те, що вона не оформлена у строго систему:

- а) трансформаційна;
- б) порівняльна;
- в) парадигматична методика.

7. Відомо, що опозиційний прийом починається компонентним аналізом, а завершується:

- а) контекстним;
- б) прийомом класифікації;
- в) прийомом парадигм.

8. Яка функція мови служить засобом вираження і виховання прекрасного:

- а) естетична чи поетична;
- б) фатична ;
- в) волонтеративна.

9. Про кого йде мова: Його брат Олександр доставляв йому матеріал для вивчення мов американських індіців:

- а) В.Гумбольдта;
- б) А.Шлайхера;
- в) Й.Гердера.

10. Продовжіть відоме визначення: «Мова народу є його дух, а дух народу є...»:

- а) його історія;
- б) його культура;
- в) його мова.

11. Центральною у вченні В.Гумбольдта стала проблема:

- а) внутрішньої форми слова;
- б) внутрішньої форми мови;
- в) внутрішньої форми мовлення.

12. В основу своєї морфологічної класифікації В.Гумбольдт кладе:

- а) структуру слова;
- б) граматичне значення;
- в) лексичне значення.

13. На думку В.Гумбольдта найбільш «досконалыми» є мови:

- а) аглютинативні;
- б) інкорпоративні;
- в) флективні.

14. Модельний, лабораторний і соціальний – це три види:

- а) аналізу;
- б) експерименту;
- в) моделювання.

15. Науково поставлений дослід, що дозволяє слідкувати за функціонуванням досліджуваного явища, відтворюючи його кожен раз у точно врахованих умовах, називається:

- а) експериментом;
- б) моделюванням;
- в) спостереженням.

XXIX ВАРІАНТ

1. Хто є засновником так званого «нового вчення» у радянському мовознавстві:

- а) Л.Щерба;
- б) О.Шахматов;
- в) М.Марр.

2. Азбуковники чи глосарії, що існували у Київській Русі – це були:

- а) посібники з граматики;
- б) підручники з синтаксису;
- в) словники, де пояснювалися значення слів.

3. На стику мовознавства та психології оформилася наука:

- а) психологія;
- б) психолінгвістика;
- в) філологія.

4. Основними концепціями мови є:

- а) гносеологічна та онтологічна;
- б) філологічна та природнича.

5. Структуральна лінгвістика оформилась:

- а) на початку XX ст.;
- б) в кінці XX ст.
- в) у XIX ст.

6. Хто помилково вважав, що системність мови виявляється лише у синхронії:

- а) Б.де Куртене;
- б) П.Фортунатов;
- в) Ф.де Сосюр.

7. Створюючи свою філософію мови, він дотримується філософських засад Канта, Фіхте, Шеллінга:

- а) В.Гумбольдт;
- б) Г.Штайнталь;
- в) А.Шлайхер.

8. Найвидатнішим автором санскритської граматики є:

- а) Бхартріхарі;
- б) Паніні;
- в) Катьяяна.

9. Давньоіндійські мовознавці виділяли:

- а) п'ять;
- б) чотири;
- в) дві частини мови.

10. Який діалог Платона присвячений дискусії між прихильниками «фісеї» та «тесеї»:

- а) «Кратил»;
- б) «Епіктет»;
- в) «Епікур».

11. Найвідомішим мовознавцем республіканського Риму є:

- а) Н.Фігул;
- б) М.Варрон;
- в) Е.Донат.

12. Кого вважають основоположником римської граматичної термінології:

- а) Палемона;
- б) Варрона;
- в) Доната.

13. Основоположниками порівняльно-історичного методу є:

- а) Р.Раск, Ф.Бопп, Я.Грімм, О.Востоков;
- б) Ф.Боас, Е.Сепір, Б.Уорф;
- в) Б.де Куртене, Ф.де Сосюр, В.Гумбольдт.

14. Продовжіть думку: «Мова – загальна, абстрактна, а мовлення...»:

- а) єдине;
- б) окреме, конкретне;
- в) єдине, загальне.

15. Засновником методу лінгвогеографії є:

- а) Ж.Жільєрон;
- б) Г.Венкер;
- в) М.Бартолі.

XXX ВАРІАНТ

1. Завершіть відому цитату В.Гумбольдта: «Мова народу є його дух, а дух народу є...»

- а) його мислення;
- б) його мова;
- в) його творчість.

2. Соціологічний напрям представлений в основному:

- а) французькою школою;
- б) англійською;
- в) американською школою мовознавців.

3. При якому методі історичний аспект не має значення:

- а) порівняльно-історичному;
- б) історико-порівняльному;
- в) зіставному.

4. Встановлення підстави зіставлення, зіставна інтерпретація і типологічна характеристика є основними прийомами:

- а) зіставного;
- б) порівняльно-історичного;
- в) історико-порівняльного вивчення мов.

5. Наука, що вивчає структуру та функції різних знакових систем називається:

- а) фонологія;
- б) лінгвосеміотика;
- в) семіотика.

6. Знаки, що використовуються для передачі абстрактного змісту, називаються:

- а) знаки-символи;
- б) знаки-копії;
- в) знаки-сигнали.

7. Кого називають артиграфами:

- а) авторів підручників латинської мови;
- б) авторів грецької граматики;
- в) авторів підручників латинської граматики.

8. Відтворення, репродукції подібні на позначувані предмети – це:

- а) знаки-сигнали;
- б) знаки-копії;
- в) знаки-символи.

9. Термін «метод» перекладається як:

- а) навчання;
- б) спосіб навчання;
- в) шлях дослідження.

10. Лінгвістичний метод – це:

- а) шлях оптимального дослідження;
- б) система прийомів, що викристалізувалася в процесі дослідження мови;
- в) процес дослідження мови.

11. Який з методів застосовують для вивчення споріднених мов:

- а) філософський;
- б) історико-порівняльний;
- в) порівняльно-історичний.

12. Формування ПІМ пов'язано з появою:

- а) порівняльно-історичного методу;
- б) структурного мовознавства;
- в) ареального мовознавства.

13. Філософською методологічною категорією вітчизняного мовознавства є:

- а) трансцендентальний ідеалізм;
- б) діалектичний матеріалізм;
- в) позитивізм.

14. Які мови виключають використання ПІМу:

- а) індоєвропейські;
- б) угро-фінські;
- в) індіанські мови Америки.

15. Загальне мовознавство має ще назву:

- а) філософія мови;
- б) методика мови;
- в) культура мови.